

KLIIMAMINISTEERIUM

Geili Pais
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve
Amet
geili.pais@ttja.ee

Teie 18.08.2025 nr 22-3/25-11136-001

Meie 05.09.2025 nr 1-17/25/3705-2

Vastuskiri

Austatud Geili Pais

Täname pöördumise eest seoses elektrituruseaduse (edaspidi *ELTS*) § 3 punkti 26⁵ ning § 89 lõigete 3¹ ja 4 tõlgendamisega. Oma selgitustaotluses palute vastuseid viiele küsimusele.

1. *Kui tarbijaga on sõlmitud fikseeritud hinnaga leping enne ELTS § 3 punkti 26⁵ jõustumist ning lepingus ei ole fikseeritud mitte elektri hind vaid maksmisele kuuluv lõpphind, siis kas sellist lepingut peaks pidama fikseeritud elektri hinnaga lepinguks ELTS § 3 punkti 26⁵ mõistes? Kas ja kuidas mõjutab ELTS § 3 punkt 26⁵ jõustumine selliseid lepinguid?*

Tarbijaga sõlmitud fikseeritud hinnaga lepingut peab lugema fikseeritud hinnaga lepinguks ELTS § 3 punkti 26⁵ mõistes, olenemata asjaolust kas kõnealune leping on sõlmitud enne või pärast ELTS § 3 punkti 26⁵ jõustumist.

ELTS reguleerib elektri kui kauba lepingut ehk elektrilepingut, mis on elektrienergia müümise leping (ELTS § 3 p 8³). Elektri arve koosneb kolmest peamisest komponendist: elektrienergia hinnast, riiklikest maksudest, milleks on taastuvenergia tasu, aktsiis ja käibemaks ning võrgutasust (ELTS § 75¹ lg 2¹), ehk ELTS § 3 punkt 26⁵ käib elektrilepingus vaid elektrienergia hinna komponendi kohta. Elektrienergia maksumus sõltub sellest, milline on tarbija elektripakett ja kuine elektritarbimine. Elektrienergia hinna sisse on arvestatud marginaal, mis katab elektrimüüja riskid ja tegutsemiskulud ning kuutasu, millest muuhulgas hoitakse üleval infosüsteeme ja arendatakse veebirakendusi. Nii võrguteenuse tasu kui riiklike maksude kogumaksumus sõltub samuti sellest, kui palju elektrit on tarbitud, kuid need komponendid ei sõltu elektrienergia hinnast ja ei lähe ELTS § 3 punkt 26⁵ mõiste alla.

ELTS-s reguleerimata sisu osas kohaldatakse liitumislepingule, võrgulepingule, elektrilepingule ja agregeerimislepingule võlaõigusseadust (ELTS § 83 lg 3).

2. *Kuidas tõlgendada ELTS § 89 lõiget 3¹ fikseeritud elektri hinnaga lepingute puhul, mille eritingimustes on toodud fikseeritud koguhind, mis sisaldab käibemaksu (täpsustamata hinnale kohalduvat käibemaksumäära)? Kas fikseeritud lõpphinna muutmine peaks olema ettevõtjal käibemaksumäära tõusmisel vajalik ELTS § 89 lõike 3¹ mõistes, kui fikseeritud lõpphinnaga leping kohalduvat käibemaksumäära ette ei näe?*

Tähtajaline fikseeritud elektri hinnaga leping on fikseeritud kehtivusajaga elektrimüügileping, mille lepingulised tingimused ja elektri hind püsivad lepingu kehtivusajal muutumatuna (ELTS § 3 p 26⁵). Erisus tekib siinkohal asjaolus, mis tasu täpselt lepingus fikseeritud on. Kui lepingu eritingimustes on fikseeritud elektri koguhind, mis sisaldab ka käibemaksu (täpsustamata hinnale kohalduvat käibemaksumäära) ja võrgutasu, siis ei ole tegemist ELTS-i § 3 p 26⁵ osas ette nähtud fikseeritud elektri hinna lepinguga, vaid muu lepinguga, mida reguleerib võlaõigusseadus.

Fikseeritud hinnaga elektrimüügilepingute puhul tohib muutuda see komponent, mida ei ole fikseeritud elektrimüügi hinna sisse arvestatud ning kõnealune komponent on tähtajalise fikseeritud elektrilepingu vältel muutunud, näiteks võrguteenuse tasu või käibemaksumäär. ELTS § 89 lõike 3¹ alusel tohib fikseeritud elektrimüügilepingus muuta ka elektrimüügi hinna juhul kui muutmise vajadus tuleneb õigusaktide muutmisest.

Eeltoodud tõlgendust toetab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) [2019/944](#) artikli 2 punktis 15a sätestatud mõiste, mille kohaselt on kindlaksmääratud tähtaja ja kindlaksmääratud hinnaga elektrivarustusleping tarnija ja lõpptarbija vaheline elektrivarustusleping, mis tagab samad lepingulised tingimused, sealhulgas hinna kogu lepingu kehtivusaja jooksul, ent võib kindlaksmääratud hinna piires sisaldada paindlikku elementi, näiteks koos tipptunni ja tipptunnivälise hinna varieeruvusega, ning mille puhul ainukesed muutused lõplikus arves saavad tuleneda tarnijate poolt kindlaksmääramata elementidest, nagu maksud ja lõivud.

Näitena saab tuua 13.06.2025 jõustunud tasakaalustamisvõimsuse kulu hankimise rahastamise põhimõtte (ELTS § 53¹). ELTS § 53¹ lõike 1 alusel süsteemihaldur (Elering AS) avaldab oma veebilehel bilansiteenuse lisatasu, nn sagedusreservide tasu, mida lõppkokkuvõttes peavad katma tarbija ja tootja. See tasu võimaldab süsteemihalduril elektrisüsteemi sageduse hoidmiseks vajalike võimsuste hankimise kulude katmist bilansihalduritega arveldamise teel. See on täiesti uus tasu, mida ei ole varem fikseeritud hinnaga lepingu sisse arvestatud ning seda on lubatud elektrimüüjal nüüd fikseeritud hinnaga lepingusse arvata.

3. *Kuidas peaks tõlgendama ELTS § 89 lõikes 3¹ toodud asjaolu, et õigusakti muutmisega kaasneb vajadus lepingu muutmiseks? Kas selline vajadus seisneb üksnes selles, et muutmata kujul oleks leping vastuolus uue kohalduva õigusaktiga või oli eelnõu eesmärk võimaldada ka muul juhul lepingu muutmist (nt kui õigusakti muudatus põhjustab ettevõtja kulude suurenemist)?*

ELTS § 89 lõike 3¹ lubab müüjal lepingut ühepoolset muuta vaid juhul, kui õigusakti muutmisega kaasneb vajadus lepingu muutmiseks. Näiteks kui elektrimüügi hinna lisanduvad uued kulud, mida seal varem ei olnud ja mida seetõttu ei olnud elektrimüüjal fikseeritud lepingut tehes võimalik arvesse võtta. Olukord, kus lepingut tuleb muuta käibemaksumäära, aktsiiside või muude avalikõiguslike õigusaktidega kehtestatud tingimuste ja tasude muutumisel ei ole ELTSiga reguleeritav, kuna elektrilepingu all mõistetakse vaid elektrimüügi hinna komponenti vastavalt ELTS § 3 punktile 8³, mis ütleb, et elektrileping on elektrienergia müümise leping, sealhulgas füüsilise või juriidilise isiku ja tootja vaheline taastuvelektrienergia müügileping, välja arvatud elektrienergia tuletisinstrumendi leping.

ELTS § 89 lõike 4 kolmas lause ütleb, et kui elektrimüüja või agregator tulenevalt õigusaktist muudab elektrilepingut või agregeerimislepingut, ei vabasta see tarbijat ennetähtaegse lõpetamise tasu maksmisest. Tuleb märkida, et elektrimüüja või agregatori poolsed lepingu muudatused, mis

ei tulene õigusakti muudatusest, annavad tarbijale õiguse lepingust väljuda ennetähtaegse lõpetamise tasu maksmata.

4. *Selleks, et mõista muudatuse tagamaid ja selle tõlgendusi, siis millistest kaalutlustest tulenevalt on ELTS § 89 lõikega 3¹ pandud maksutõusudega kaasnev hinnarisk ettevõtjalt tarbijale? Kas eelnõu koostamisel analüüsiti muudatuse mõju tarbijatele (seletuskirjast seda ei nähtunud)? Kas ja milliseid õiguskaitsevahendid peaks Teie hinnangul sarnases olukorras olev tarbija kasutama, kui tal puudub võimekus kallinenud hinnaga elektrit osta ning pole ka vahendeid mitmeaastase lepingu leppetrahvi tasumiseks?*

Nagu eelnevates punktides kirjeldatud, siis ELTS § 89 lõige 3¹ ei reguleeri lepingu muudatust tulenevalt maksude tõusust, mis ei ole elektrimüügihinna osa. Lepingud, mis on fikseerinud tarbijale koguhinna, sealjuures lisaks elektrihinna ka võrguteenuse hinna ja maksud käsitletakse vastavalt võlaõigusseadusele ja ei kuulu ELTSi reguleerimise alla, kuna ei ole elektrituruseaduse kohased fikseeritud elektrihinna lepingud.

5. *Kas Kliimaministeeriumi hinnangul kehtivad ELTS § 89 lõiked 3¹ ja 4 nii enne seadusemuudatuse jõustumist kui pärast seda sõlmitud lepingutele üheselt? St, kas muudatusel on tagasiulatuv jõud reguleerimaks lepinguid, mis on sõlmitud enne sätte jõustumist?*

Jah, nimetatud sätteid saab kohaldada ka enne seadusemuudatuse jõustumist sõlmitud lepingutele. Oluline on rõhutada ELTS § 89 lõikes 3¹ olevat lause teist poolt: „Müüja võib ühepoolset muuta elektrilepingu ja agregeerimislepingu tingimusi, kui muutmise vajadus tuleneb õigusaktide muutmisest.“

ELTS § 89 lõike 3¹ näol on tegemist uue sättega, mis jõustus 13.06.2025. Säte tagab nüüdsest õigusselguse olukordades, kus õigusakti muudatus toob kaasa vajaduse muuta ka lepingut. ELTS § 89 lõige 4 oli juba varasemalt seaduses, kuid 13.06.2025 jõustunud muudatusega lisandus lõikesse kolmas lause: „Kui elektrimüüja või agregator tulenevalt õigusaktist muudab elektrilepingut või agregeerimislepingut, ei vabasta see tarbijat ennetähtaegse lõpetamise tasu maksmisest.“

Antud juhul ei ole ette nähtud tagasiulatuvat mõju selles mõttes, et säte annab õiguse muuta lepinguid ainult pärast selle jõustumist jõustunud õigusakti muudatuste tõttu.

Loodame, et meie vastus on abiks

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jaanus Uiga

energeetika ja maavarade asekanstsler

Marie-Ursula Vaks, 5395 6695
marie-ursula.vaks@kliimaministeerium.ee